

Sydänliitto osana Tarttumattomat-järjestöverkostoa (NCD) esittää:

Tavoitteet hyvinvointialueille

Lupaukset nopeasta hoitoon pääsystä ja yhdenvertaisesta hoidosta on lunastettava

Hoitoon tai tutkimuksiin pääseminen ei saa olla kiinni iästä, asuinpaikasta, varallisuudesta, sosioekonomisesta asemasta tai muusta taustasta. Hoitopolun on oltava yhtenäinen koko maassa hoidon tarpeen toteamisesta aina sen toteutumiseen kuntoutumiseen asti. Yksikään potilas ei saa jäädä ilman varhaista diagnoosia tai oikea-aikaista hoitoa siksi, että hänellä ei ole varaa terveydenhuollon asiakasmaksuihin tai lääkekustannuksiin.

Mitä pitäisi tehdä?

- Hyvinvointialueella madalletaan perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon raja-aidat asiakkaan eduksi – osaavaa apua saadaan joka puolella Suomea sujuvasti hoitotakuun linjausten mukaisesti.
- Sairauksien diagnostiikkaan, hoitoon ja kuntoutukseen laaditaan yhtenäiset ja monitoimijaiset hoitopolut. Hyvinvointialue varmistaa, että kaikki sote-tuottajat noudattavat samoja periaatteita. Palveluja kehitetään laatu ja saavutettavuus edellä.
- Laaditaan pitkäaikaissairaille yksilöllinen ja kokonaisvaltainen hoitosuunnitelma, jossa huomioidaan omahoidon ohjaus ja seuranta yksilöllisen tarpeen mukaan. Huomioidaan erityisesti monisairailta potilailla hoidon ja tuen tarpeiden kokonaisuus. Järjestöjen tarjoama vertaistuki liitetään osaksi hoidon kokonaisuutta.
- Kuntoutuksen pitää olla osa hoitopolkua ja osana polkua sydänsairastuneille tulee olla tarjolla mahdollisuus osallistua Tulppa-ryhmäkuntoutukseen tai Tulppa-verkkovalmennukseen. Kuntoutumisen tuki aloitetaan jo diagnosointivaiheessa. Kuntoutumisessa otetaan huomioon potilaan psykososiaaliset tarpeet.
- Varmistetaan potilaiden yhdenvertaisuus integroimalla sosiaalityöntekijän palvelut potilaan hoitopolun kaikkiin vaiheisiin.
- Hyvinvointialue määrittelee terveydenhuollon palveluja maksuttomiksi ja päättää mahdollisuuksien mukaan enimmäistasoa matalammista asiakasmaksuista.
- Terveyttä ja hyvinvointia ei synny ilman osaavia työntekijöitä. Hyvinvointialueella kehitetään työoloja ja rekrytointia vastuullisesti ja varaudutaan riittävin resurssein.

Ennaltaehkäisy kannattaa: terveyden edistäminen osaksi kaikkia palveluja

Ennakoivalla ja ehkäisevällä toiminnalla saadaan aikaan valtavaa inhimillistä ja taloudellista hyötyä. Hyvinvointialue, joka ymmärtää ennaltaehkäisyyn merkityksen ja panostaa vaikuttavien elintapaohjauksen keinojen hyödyntämiseen ja kehittämiseen, korjaa potin hyvinvoivien ja toiminta- ja työkykyisten asukkaiden muodossa sekä säästyvinä terveismenoina.

Mitä pitäisi tehdä?

- Kirjataan hyvinvointialueiden hyvinvointistrategiaan terveyden edistämisen tavoite osaksi kaikkea toimintaa.
- Arvioidaan ja seurataan kaikkien hyvinvointialueen päätösten hyvinvointivaikutuksia.
- Otetaan kunnat ja järjestöt mukaan keskeisinä hyvinvoinnin luojina ihmisten arjessa ja luodaan selkeä työnjako ja toimiva yhteistyö hyvinvointialueen ja sen kuntien sekä alueella toimivien järjestöjen välille.

- Varmistetaan, että kaikilla hyvinvointialueen asukkailla on mahdollisuus saada tukea elintapamuutoksiin maksutta ja matalalla kynnyksellä. Elintapaohjaus, kuten painonhallinnan tuki (esim. Verkkopuntari-mallilla), liikunta- ja ravitsemusneuvonta, nikotiinituotteiden ja päihteiden käytön lopettamisen tuki (esim. 28päivääilman.fi) sekä mielenterveyden tukeminen, nivotaan kiinteäksi osaksi kaikkia sote-palveluja.
- Hyödynnetään ja luodaan vaikuttavia tapoja tukea asukkaita terveellisiin elintapoihin, kuten ryhmä- ja verkko-ohjausta ja arjen tukea. Neuvokas perhe otetaan käyttöön kaikkien lapsiperheiden kanssa toimivien ammattilaisten työvälineeksi niin sote-palveluissa, varhaiskasvatuksessa, opetuksessa kuin perhetyössäkin.
- Tuetaan terveyttä ylläpitävien valintojen mahdollisuutta osana arkea. Kehitetään elinympäristöjä strategisesti kuntien kanssa liikkumista lisääväksi. Varmistetaan, että kaikilla hyvinvointialueen asukkailla on maksuttomia lähiliikuntapaikkoja ja saavutettava yhteys lähiluontoon. Panostetaan terveelliseen ravitsemukseen ja noudatetaan Sydänmerkki-kriteerejä julkisissa ruokapalveluissa.

Järjestöjen asiantuntemus hyvinvoinnin ja terveyden tukena pitää hyödyntää. Se edellyttää yhteistyötä järjestöjen kanssa ja järjestötoiminnan turvaamista hyvinvointialueilla.

Kansalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on toimittava yhteistyössä hyvinvointialueiden, kuntien ja järjestöjen kesken. Järjestöillä on korvaamatonta asiantuntemusta potilasryhmien palvelutarpeista ja potilaiden osallistamisesta palvelujen kehittämisessä sekä vaikuttavia esimerkkejä onnistuneesta terveyden edistämisestä. Hyvinvointialueiden strategioiden ja hyvinvointikertomusten valmistelussa on huomioitava järjestöjen tuottama tieto.

Mitä pitäisi tehdä?

- Nähdään järjestöt kumppanina ja niiden palvelut osana hoito- ja palvelupolkuja ja tuetaan järjestöjen ohjaus- ja auttamistoiminnan kehittymistä. Hyödynnetään järjestöjen vertaistoimintaa ja palveluja elintapamuutosten tukena.
- Järjestöt otetaan laajasti mukaan säännöllisiin tapaamisiin ja neuvotteluihin koskien hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä hyvinvointialueella. Luodaan rakenteet, joissa toimijoiden vuorovaikutus on säännöllistä ja luontevaa.
- Järjestöjen toimintaedellytykset varmistetaan turvaamalla järjestöjen avustusten, kumppanuuksien ja toimintatilojen käyttöoikeuksien jatkuvuus sekä kunnissa että hyvinvointialueilla.
- Potilasjärjestöjen kokemustieto otetaan palvelujen kehittämisen ja hyte-työn seurannan ja arvioinnin keskiöön. Kokemustoimijoiden asiantuntemusta hyödynnetään palvelujen kehittämisessä ja hyvinvointisuunnitelmien- ja kertomusten valmistelussa.
- Panostetaan osallisuuteen ja luodaan sille selkeät toimintamallit: huolehditaan yhdenvertaisista mahdollisuuksista osallistua esim. asiakasraateihin, kyselyihin, hoitopolkujen kehittämiseen.
- Sote-keskuksille asetetaan velvoite informoida asiakkaita järjestöjen tarjoamasta toiminnasta ja tuesta - vertaistuki nivotaan osaksi hoidon kokonaisuutta, monitoimijaisiin ja kokonaisvaltaisiin hoito- ja palvelupolkuihin.

Tarttumattomat sairaudet -verkoston muodostavat Aivoliitto, Filha, Hengitysliitto, Suomen Diabetesliitto, Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, MIELI Suomen Mielenterveys ry, Suomen Sydänliitto ja Suomen Syöpäyhdistys.